

finansy`, banky`, investy`ciyi.– 2011. - #3.-S. 52-57.

5. Kmit` V.M., Bugil` M. M. Investy`cijny`j podatkovy`j kredy`t yak osnova derzhavnogo sty`mulyuvannya investy`cijno-innovacijnoyi akty`vnosti pidpry`yemstv / V.M.Kmit`, M.M.Bugil` // Formuvannya ry`nkovoyi ekonomiky` v Ukrayini: zb. nauk. pracz`. – L`viv: L`vivs`ky`j nacional`ny`j universy`tet im. I. Franka. - 2011. – # 23. – С. 314-320.

6. Pataridze-Vy`shy`ns`ka M.V. Opodatkuvannya pry`butku:Ukrayina i zarubizhny`j dosvid.[Elektronny`j resurs].– Rezhy`m dostupu: http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/eui/2012_1/PDF/12pmvizd.pdf.

Рецензент: Баранова В.Г. д.е.н., професор, зав. кафедри фінансів Одеського національного економічного університету
25.03.2015

УДК 332.834.4:336

Ковальова Валерія

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

У статті обґрунтовано актуальність проблеми виявлення факторів, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії. Зроблено узагальнення основних факторів, які мають найвагоміший вплив на фінансову стійкість страхової компанії. Зроблено висновки та запропоновано перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: фінансова стійкість, страхова компанія, ризики.

Ковалёва Валерия

ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА ФИНАНСОВУЮ УСТОЙЧИВОСТЬ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ

В статье обоснована актуальность проблемы выявления факторов, влияющих на финансовую устойчивость страховой компании. Сделано обобщение основных факторов, которые имеют весомое влияние на финансовую устойчивость страховой компании. Сделаны выводы и предложены перспективы дальнейших исследований.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, страховая компания, риски.

Kovalova Valeriia

FACTORS IMPACTING THE INSURER FINANCIAL STRENGTH

In the article relevance of the problem identifying factors affecting the financial stability of the insurance company is grounded. The generalization of main factors that have great impact on the financial stability of the insurance company is made. Conclusions are made and contemplations of further research are proposed.

Keywords: Financial strength, insurance company, risks.

Постановка проблеми. Страхові компанії забезпечують захист населення та підприємств від різноманітних ризиків, а також страхові компанії – це потужні інвестори в економіку країни. Тому особливої уваги заслуговує забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. Незважаючи на те, що науковці приділили достатньо уваги проблемі забезпечення фінансової стійкості страхової компанії, однак ця проблема потребує більш глибоких досліджень. На сьогодні вирішення проблеми забезпечення фінансової стійкості страхової організації становить особливий інтерес як для науковців, так і для страховиків-практиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробку та аналіз питань забезпечення фінансової стійкості страхової компанії було здійснено такими вітчизняними та зарубіжними науковцями, як О.Д. Вовчак, О.О. Гаманкова, К.В. Шелехов, В.Д. Бигдаш, В.Д. Базилевич, С.С. Осадець, Т.А. Говорушко, Л.В. Шірінян, О.Д. Заруба, В.А. Малько, Н.М. Внукова, Т.А. Ротов, В.В. Шахов та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Значну увагу приділено вивченню окремих аспектів фінансової стійкості. При цьому подальшого дослідження та узагальнення потребують фактори, які впливають на фінансову стійкість страховика.

Постановка завдання. Необхідність забезпечення ефективності діяльності страховика, його фінансової стійкості та точності визначення кількісних і якісних показників, потребує

розгляду факторів забезпечення фінансової стійкості, що обумовило мету статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема фінансової стійкості являє собою одну із важливих проблем, які постають перед страховою компанією.

Досить повно Чкан І. О. визначає фінансову стійкість страхової компанії, як економічну категорію, що характеризує такий стан його фінансових ресурсів, їхнього розподілу й використання, за якого страхова компанія є платоспроможною і здатною своєчасно й у повному обсязі виконати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками в умовах негативного впливу зовнішніх факторів, спричинених зміною параметрів середовища, в якому вона перебуває, і/або внутрішніх факторів, викликаних реалізацією одного або низки ризиків страховика[1].

На мій погляд, найбільш прийнятною є класифікація наведена Гаманковою О. О., де виділено шість головних факторів, які у сукупності забезпечують фінансову стійкість страхової компанії:

- достатній власний капітал;
- формування збалансованого страхового портфеля;
- достатні страхові резерви;
- ефективна тарифна політика;
- ефективне управління активами;
- перестрахування [2, с. 192].

Взаємодія та взаємодоповнюваність цих факторів така. Новостворена страхова компанія на початку розвитку забезпечує фінансову стійкість здебільшого розміром статутного капіталу, а потім вже й іншими елементами власного капіталу: резервним капіталом, вільними резервами, нерозподіленим прибутком. З поступовим розвитком діяльності страховика підвищується роль інших факторів: збалансований страховий портфель, достатність страхових резервів, тарифна політика, управління активами та перестрахування.

Якщо страхова компанія не в змозі сформувати страховий портфель, то вона і не має можливості вести бізнес в ринкових умовах. Адже від величини та якості портфеля залежать грошові потоки, страхові резерви, інвестиційні можливості, фінансові результати та навіть ринкова вартість компанії. Зрозуміло, що збалансований портфель – це результат зусиль страховика на протязі багатьох років.

Проте страхова компанія має прагнути досягнути цього.

Одним з найважливіших факторів фінансової стійкості є страхові резерви. Необхідно враховувати, що достатність резервів залежить від обраних методів формування страхових резервів та від точності визначення страхової премії.

Важливо те, що досконалість і точність методів формування резерву не може забезпечити реальну достатність страхових резервів. Виходячи з цього, не можливо не виділити значну роль тарифної політики, за допомогою якої розробляється, обґрунтовується та визначається порядок застосування страхового тарифу. Тарифна політика здійснюється з метою забезпечення інтересів учасників страхових відносин: безбитковості страховика та раціональної ціни на послуги для страхувальника.

Не менш важливим є фактор ефективного управління активами. Акумуляовані премії та власні кошти для збереження їхньої вартості та отримання додаткового доходу можна розміщувати та інвестувати у різноманітні фінансові інструменти. Ці доходи є додатковою гарантією фінансової стійкості страховика.

Успішна інвестиційна діяльність дозволяє страховій організації:

- по-перше, визначати можливість надання страхових послуг за рахунок формування достатніх обсягів страхових резервів;

- по-друге, забезпечити певною мірою якість страхових послуг і визначати ринкову позицію страховика;

- по-третє, впливати на основні характеристики страхового продукту, насамперед на його вартість і на фактичне виконання зобов'язань страховиком, обумовлене строками страхових виплат;

- по-четверте, дати можливість власникам розвивати свій бізнес і самостійно управляти ним [3].

Специфічною діяльністю, притаманною лише страховим організаціям, яка має неабиякий вплив на фінансову стійкість, є перестраховування. Передаючи частину ризику, страховик спроможний приймати на страхування об'єкти зі значною вартістю, запроваджувати нові види страхування без загрози втрати фінансової стійкості. Завдання страховика при цьому постає в визначенні пропорцій розподілу ризику, тобто розмірів цесії та власного утримання. Розмір власного утримання залежить від розміру збитку,

виду страхування, імовірності настання та характеру ризику тощо. Та в першу чергу розмір власного утримання залежить від розміру власного та залученого капіталу страхової компанії. Українське законодавство регулює розмір максимального утримання страховика за кожним окремим об'єктом страхування. Якщо за окремим об'єктом страхова сума перевищує 10% суми сплаченого статутного фонду і сформованих вільних та страхових резервів, то страховик зобов'язаний укладати договори перестраховування.

Чкан І. О. виділяє класифікацію факторів, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії, за внутрішнім, тобто такими, якими може управляти сама компанія, та зовнішнім походженням, які диктуються зовнішнім середовищем і їх вплив страхова компанія може лише враховувати.

До факторів внутрішнього впливу належать:

- склад і структура витрат;
- стратегія компанії щодо витрат;
- тарифна політика;
- менеджмент страхової компанії тощо.

До факторів зовнішнього впливу належать:

- кон'юнктура ринку;
- інфляція;
- рівень життя населення;
- попит на страхові продукти тощо[1].

Сисоєва Л. В. об'єднує фактори забезпечення фінансової стійкості наступним чином:

- політика щодо централізованих страхових резервних фондів;
- формування суми фактичного запасу платоспроможності;
- формування нормативного запасу платоспроможності;
- державний нагляд у сфері страхування [4, с.305].

Плиса В. Й. розглядає джерела формування фінансової стійкості страхової компанії як суб'єкта господарювання та виділяє такі фактори:

- обсяг власного капіталу в таких статтях як статутний капітал, резервний капітал, обсяг нерозподіленого прибутку, додатково вкладений капітал;
- обсяг залученого капіталу, а саме обсяг залучених довгострокових та поточних зобов'язань;

- загальна величина прибутку компанії, який формує нерозподілений прибуток;
- обсяг необоротних активів, що впливає на ліквідність та фінансову стійкість страховика;
- обсяг запасів, що характеризує значну частину обсягу оборотного капіталу, які першочергово потребують фінансування;
- загальний обсяг валюти балансу, тобто загальний обсяг фінансових ресурсів організації, що характеризує величину самого страховика і обсяг коштів який обертається [5, с.140].

Отже, класифікація наведена Чканом І.О., має вагомий вплив на формування факторів впливу на фінансову стійкість страхової компанії. Його розподіл факторів на внутрішні і зовнішні, дає можливість чітко розподілити фактори, на які страхова компанія може впливати напряму та на такі, які страхова компанія може лише враховувати, однак не управляти ними.

Класифікація Сисоєвої Л.В. наближена до вимог законодавства по відношенню до платоспроможності страхової компанії, адже вона виділяє політику щодо централізованих страхових резервних фондів; формування суми фактичного запасу платоспроможності; формування нормативного запасу платоспроможності, що підкреслює необхідність звернути увагу та прийняти міри щодо цих факторів.

Класифікація факторів впливу на фінансову стійкість страхової компанії Плиси В. Й. звертає нашу увагу на джерела формування фінансової стійкості страхової компанії.

За допомогою вищеназваних класифікацій, автори привнесли додатковий погляд, який доповнює новими факторами впливу на фінансову стійкість страхової компанії.

Тому, враховуючи вищезгадані класифікації, можна виділити класифікацію внутрішніх факторів, адже страховик може на них впливати безпосередньо. На мій погляд, класифікація, яка буде найбільш повно оцінювати фактори впливу на фінансову стійкість страхової компанії така:

- достатній власний капітал;
- формування збалансованого страхового портфеля;
- достатні страхові резерви;
- ефективна тарифна політика;
- ефективне управління активами;

- перестраховування;
- стратегія страхової компанії;
- організаційна структура;
- кваліфікація працівників страховика;
- наявність відрахувань у централізовані страхові фонди.

Стратегія страхової компанії означає генеральну програму дій компанії, узгоджену з головною метою останньої. Від ступеня обґрунтованості обраної стратегії залежить успіх компанії, її фінансова стійкість.

Під організаційною структурою компанії розуміються насамперед зв'язки, що існують між різними частинами організації для досягнення її мети. Це поділ роботи на окремі завдання, що виконуються керівництвом, галузевими та функціональними управліннями (департаментами), відділами, секторами й іншими підрозділами центрального офісу та регіональної мережі компанії. Організаційна структура набирає таких форм, як поділ праці, створення спеціалізованих підрозділів, ієрархія посад, внутрішньо організаційні процедури.

Кваліфікація працівників – рівень професійної придатності, що забезпечується сукупною наявністю у працівників загальноосвітніх і спеціальних знань, умінь, здібностей, досвіду і трудових навичок, необхідних для виконання робіт певної складності за відповідною професією чи спеціальністю.

Наявність відрахувань у централізовані страхові фонди забезпечує взяті страховою компанією ризики на страхування та впливає на фінансову стійкість страховика.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Фінансова стійкість являє собою складне і багатofакторне поняття. Для забезпечення фінансової стійкості недостатньо аналізувати окремі фактори. Необхідна взаємопов'язана система, яка б охоплювала найвагоміші фактори. В даній статті була спроба виявити та узагальнити класифікацію факторів. Однак, дане питання потребує додаткових досліджень, адже жорсткі умови ринку породжують нові фактори впливу на фінансову стійкість страхової компанії, які потребують виявлення, виміру та контролю. В перспективі необхідно дослідити можливості виявлення додаткових джерел забезпечення фінансової стійкості страхової компанії.

1. Чкан І.О. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

2. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. осіб. - К.: КНЕУ, 2007. - 328 с.

3. Залетов А. Страхование и перестрахование в Украине // Страховий рейтинг “Insurance Top”. – 2005. – № 1/9.

4. Сисоєва Л. В. Аналіз фінансових ресурсів та достатності власного капіталу, як рівень фінансової надійності страховика / Л. В. Сисоєва // Економічний простір. – 2010. – №43. – С. 301-312.

5. Плиса В. Й. Управління фінансовою стійкістю страховика / В.Й. Плиса // Фінанси України. – 2001. – № 9. – С. 136–143.

1.Chkan I.O. Zabezpechennia finansovoi stiikosti strakhovykh kompanii [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

2. Hamankova O.O. Finansy strakhovykh orhanizatsii: Navch. osib. - K.: KNEU, 2007. - 328 s.

3. Zaletov A. Strakhovanye y perestrakhovanye v Ukrayne // Strakhovyi reitynh “Insurance Top”. – 2005. – # 1/9.

4. Sysoieva L. V. Analiz finansovykh resursiv ta dostatnosti vlasnoho kapitalu, yak riven finansovoi nadiinosti strakhovyka / L. V. Sysoieva // Ekonomichnyi prostir. – 2010. – #43. – S. 301-312.

5. Plysa V. Y. Upravlinnia finansovoiu stiikistiu strakhovyka / V.Y. Plysa // Finansy Ukrainy. – 2001. – # 9. – С. 136–143.

Рецензент: Баранова В.Г. д.е.н., професор, зав. кафедри фінансів Одеського національного економічного університету

30.03.2015

УДК 657.47

Король Катерина

МЕТА ОБЛІКУ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ
Розглянуто теоретичні підходи до організації обліку за центрами відповідальності. Мінливість умов зовнішнього середовища